

סימולציה 6 - הסברים לפרק 2 חשיבה מילולית

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(3)	(2)	(1)	(4)	(3)	(3)	(4)	(2)	(2)	(3)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(4)	(4)	(2)	(2)	(3)	(2)	(3)	(2)	(1)	(4)

שאלה	21	22	23
תשובה	(4)	(2)	(4)

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: כוס : דלי -

היחס: כוס ודלי הם בעלי תפקיד דומה (להכיל נוזל) אבל דלי מכיל כמות גדולה יותר של נוזל, כלומר דלי גדול יותר.
א' וב' בעלי תפקיד דומה וב' עושה יותר.

תשובה (1): ספר : עיתון. האם לספר ולעיתון תפקיד דומה ועיתון גדול יותר? לא. ספר ועיתון הם שניהם חומרי קריאה, אולם עיתון אינו גדול יותר, כלומר מכיל חומר קריאה רב יותר.

תשובה (2): לפיד : פנס. האם ללפיד ולפנס תפקיד דומה ופנס גדול יותר? לא. ללפיד ולפנס תפקיד דומה (להאיר) אך פנס אינו מאיר יותר מלפיד, אלא ההבדל ביניהם הוא שפנס הוא חשמלי ולפיד אינו חשמלי.

תשובה (3): מזלג : קלשון. האם למזלג ולקלשון תפקיד דומה וקלשון גדול יותר? כן. קלשון הוא מעין מזלג גדול שמשמש להעמסת קש.

תשובה (4): גורן : אלומה. האם לגורן ואלומה תפקיד דומה ואלומה גדולה יותר? לא. גורן הוא מקום לאחסון אלומות (גורן=אסס, אלומה = צרור שיבולים).

תשובה (3).

2. השאלה: לנטור טינה : סלחן - (לנטור טינה = המשך לכעוס על; היה בליבו על-)

היחס: סלחן הוא מי שאינו נוטה לנטור טינה.
ב' הוא מי שאינו נוטה לעשות א'.

תשובה (1): לריב : ידיד. האם ידיד הוא מי שאינו נוטה לריב? לא. ידיד הוא חבר, גם עם חבר ניתן לעיתים לריב.

תשובה (2): לציית : סורר. האם סורר הוא מי שאינו נוטה לציית? כן. סורר הוא מישהו שנוטה להתקומם, מי שאינו נוטה לציית.

תשובה (3): להשתחרר : אסיר. האם אסיר לא נוטה להשתחרר? לא. אסיר הוא מי שכלוא. על מנת שיחדל להיות אסיר יש לשחרר אותו.

תשובה (4): להונות : רמאי. האם רמאי לא נוטה להונות? לא. רמאי הוא מי שנוטה להונות.

תשובה (2).

סימולציה 6 - הסברים לפרק 2 חשיבה מילולית

3.

השאלה: **מחט : פורם** – (פורם = פותח, מתיר תפר)

היחס : מי ש**פורם** עושה פעולה אשר מבטלת את פעולת **המחט** (תפירה).
מי שב' מבטל את פעולת א'.

תשובה (1): עיפרון : מוחק. האם מי ש**מוחק** מבטל את פעולת **העיפרון**: כן. **עיפרון** משמש לכתובה ומי ש**מוחק** מבטל באמצעות פעולה זו את מה שנכתב **בעיפרון**.

תשובה (2): תנור : מקרר. האם מי ש**מקרר** מבטל את פעולת **התנור**: לא. אמנם מי ש**מקרר** עושה פעולה ההפוכה לפעולת **התנור** אשר מיועד לחימום, אך הוא אינו **מבטל** את הפעולה.

תשובה (3): חרב : מגן. האם מי ש**מגן** מבטל את פעולת **החרב**: לא. מי ש**מגן** מנסה שפעולת **החרב** לא תשפיע עליו.

תשובה (4): רדיו : מאזין. האם **מאזין** זה מבטל את פעולת **הרדיו**: לא. מי ש**מאזין** עושה שימוש **ברדיו**.

תשובה (1).

4.

השאלה: **מפורט : פרט** -

היחס : **מפורט** זה בעל מספר רב של **פרטים**.
א' זה בעל מספר רב של ב'.

תשובה (1): משולט : שלט. האם **משולט** זה בעל מספר רב של **שלטים**: לא. **מקום משולט** הוא מקום שיש בו **שלט** אך לא בהכרח מספר רב של שלטים.

תשובה (2): מיוער : יער. האם **מיוער** זה בעל מספר רב של **יערות**: לא. **מיוער** הוא אזור שיש בו **יער**.

תשובה (3): ריחני : ריח. האם **ריחני** זה בעל מספר רב של **ריחות**: לא. **ריחני** זה בעל **ריח** טוב.

תשובה (4): צבעוני : צבע. האם **צבעוני** זה בעל מספר רב של **צבעים**: כן.

תשובה (4).

5.

השאלה: **שירת הברבור : יצירת ביכורים** –

(שירת הברבור = היצירה האחרונה, יצירת ביכורים = היצירה הראשונה)

היחס : **שירת הברבור** זו היצירה האחרונה ו**יצירת ביכורים** היא האחרונה.
א' זה האחרון וב' זה הראשון.

תשובה (1): אשתקד : אמש. האם **אשתקד** זה האחרון ו**אמש** זה הראשון? לא. **אשתקד** זה שנה שעברה ו**אמש** זה הערב של אתמול. שתי המילים מתארות זמן אחר בעבר.

תשובה (2): פרק : הקדמה. האם **פרק** זה האחרון ו**הקדמה** זה הראשון? לא. **הקדמה** זה הפרק הראשון – הפרק אשר מופיע בתחילת הספר, אולם **פרק** אינו האחרון, אלא חלק אחד מהספר.

תשובה (3): קינוח : מנה ראשונה. האם **קינוח** זה האחרון ו**מנה ראשונה** זה הראשון? כן. **קינוח** זה החלק האחרון של הארוחה ו**מנה ראשונה** זה החלק הראשון של הארוחה.

תשובה (4): הצגה : מחיאות כפיים. האם **הצגה** זה האחרון ו**מחיאות כפיים** זה הראשון? לא. **מחיאות כפיים** מגיעות בסופה של **ההצגה**.

תשובה (3).

סימולציה 6 - הסברים לפרק 2 חשיבה מילולית

6.

השאלה: **התקין : סעודה** – (התקין = להכין, לעשות, להכשיר לפעולה)

היחס: להתקין זה להכין סעודה.

א' זה להכין ב'.

תשובה (1): השחיו : סכין. האם **השחיו** זה להכין/לעשות **סכין**? לא. **השחיו** הוא מי ששיפר את **הסכין** או הכין אותה לשימוש.

תשובה (2): יישב : שממה. האם **יישב** זה להכין/לעשות **שממה**? לא. מי ש**יישב** הוא מי שהפריח את **השממה**, כלומר יצר ההיפך **משממה**.

תשובה (3): כרת : ברית. האם **כרת** זה הכין/עשה **ברית**? כן. מי שכרת הוא מי שעשה/יצר **ברית**.

תשובה (4): ריפא : מחלה. האם **ריפא** זה הכין / עשה **מחלה**? לא. מי ש**ריפא** הוא מי שגרם לכך שלמישהו לא תהיה יותר **מחלה**.

תשובה (3).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7.

השאלה: ביום ראשון השבוע קניתי מכנסיים, אך כשחזרתי לביתי החלטתי להחזירם לחנות ולהחליפם באחרים. מכיוון שאפשר להחליף את הבגדים בחנות בתוך _____ ממועד קנייתם ו _____ הרי _____ לגשת לחנות.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): ביום ראשון השבוע קניתי מכנסיים, אך כשחזרתי לביתי החלטתי להחזירם לחנות ולהחליפם באחרים. מכיוון שאפשר להחליף את הבגדים בחנות בתוך **שבוע** ממועד קנייתם **והיום יום שני** הרי **כבר אין טעם** לגשת לחנות.

בחלקו הראשון של המשפט נכתב כי המכנסיים נקנו ביום ראשון ובהמשכו נכתב כי היום יום שני. כלומר עבר רק יום אחד מאז קנייתם. בהמשך נכתב כי ניתן להחליף את המכנסיים שבוע מיום קנייתם, כלומר עוד ניתן להחליף את המכנסיים. סופו של המשפט אינו הגיוני, שהרי אם היום יום שני, וידוע שניתן להחליף את המכנסיים בתוך שבוע, לא הגיוני לטעון שאין טעם לגשת לחנות, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): ביום ראשון השבוע קניתי מכנסיים, אך כשחזרתי לביתי החלטתי להחזירם לחנות ולהחליפם באחרים. מכיוון שאפשר להחליף את הבגדים בחנות בתוך **חודשיים** ממועד קנייתם **ומאז רכשתי אותם חלף שבוע** הרי **שאוכל להחליפם רק אם אזדרז** לגשת לחנות.

בתחילת המשפט נכתב כי המכנסיים נקנו ביום ראשון ובהמשכו שחלף שבוע מיום קנייתם. כמו כן, נכתב כי ניתן להחליף את המכנסיים בתוך חודשיים מיום קנייתם. סופו של המשפט אינו הגיוני, שהרי אם חלף שבוע בלבד מאז רכישת המכנסיים, וניתן להחליפם בתוך חודשיים, אין זה הגיוני לטעון כי על מנת להחליפם יש להזדרז ולגשת לחנות, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): ביום ראשון השבוע קניתי מכנסיים, אך כשחזרתי לביתי החלטתי להחזירם לחנות ולהחליפם באחרים. מכיוון שאפשר להחליף את הבגדים בחנות בתוך **שבועיים** ממועד קנייתם **והיום יום חמישי** הרי **אוכל להחליפם רק אם אזדרז** לגשת לחנות.

בתחילת המשפט נכתב כי המכנסיים נקנו ביום ראשון ובהמשכו כי ניתן להחליפם בתוך שבועיים. מכיוון שאם היום יום חמישי, הרי שחלפו 4 ימים מיום רכישתם, ולכן כדי להחליפם אין צורך להזדרז, ומכאן שהתשובה נפסלת.

מכיוון שפסלנו 3 תשובות בשלב זה כבר ניתן לדעת שהתשובה הנכונה היא תשובה (4), אולם לשם השלמת ההסבר נבדוק גם תשובה זו.

סימולציה 6 - הסברים לפרק 2 חשיבה מילולית

תשובה (4): ביום ראשון השבוע קניתי מכנסיים, אך כשחזרתי לביתי החלטתי להחזירם לחנות ולהחליפם באחרים. מכיוון שאפשר להחליף את הבגדים בחנות בתוך **חודש** ממועד קנייתם **ומאז רכשתי אותם חלף פחות משבוע** הרי שאינני צריך להזדרז לגשת לחנות.

בתחילת המשפט נכתב כי המכנסיים נקנו ביום ראשון ובהמשכו שניתן להחליפם בתוך חודש מיום רכישתם. בהמשך המשפט נכתב כי מכיוון שעבר פחות משבוע מיום רכישתם אין צורך להזדרז ולגשת לחנות. מכיוון שהגייוני לטעון שאם עבר רק שבוע וניתן להחליף את המכנסיים בתוך חודש, הרי שאין טעם להזדרז, זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

8. השאלה: סרטו החדש של ב. צבאן הוא סרט _____; מורגשת בו העובדה שיועד _____ והוא סובל לפיכך _____ . אבל דווקא _____ לבמאי להתרכז בדמויות ולחדד את היחסים ביניהן.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): סרטו החדש של ב. צבאן הוא סרט **ראוותני**; מורגשת בו העובדה שיועד **למסך הגדול של הקולנוע** והוא סובל לפיכך **מגודש של פרטים**. אבל דווקא **הסתפקות במועט זו שלו מאפשרת** לבמאי להתרכז בדמויות ולחדד את היחסים ביניהן.

בחלקו הראשון של המשפט נכתב כי סרטו של ב. צבאן הוא **ראוותני** ושמורגש כי יועד לקולנוע, וכן שהוא סובל מריבוי פרטים. בהמשך נכתב כי **הסתפקות** זהו במועט מאפשרת להתרכז בדמויות. מכיוון שהאמירה בדבר **הסתפקות במועט עומדת בסתירה לטענה בתחילת המשפט** כי הסרט מוגזם וסובל מגודש של פרטים, הרי שכבר בשלב זה ניתן לפסול את התשובה בשל חוסר היגיון הפנימי הקיים בה.

תשובה (2): סרטו החדש של ב. צבאן הוא סרט **חסר יומרות**; מורגשת בו העובדה שיועד **למסך הקטן של הטלוויזיה** והוא סובל לפיכך **מדלות חזותית מסוימת**. אבל דווקא **צניעות זו שלו מאפשרת** לבמאי להתרכז בדמויות ולחדד את היחסים ביניהן.

בתחילת המשפט נכתב כי סרטו של ב. צבאן הוא **חסר יומרות**, שניכר שיועד לטלוויזיה ולכן הוא דל יחסית בפרטים חזותיים. בהמשך נכתב כי **הצניעות** זהו היא המאפשרת להתרכז בדמויות. אם הסרט **חסר יומרות** ודל בפרטים הרי שהגייוני לטעון כי **הצניעות** שבו מאפשרת להתרכז בדמויות. מכיוון שיש היגיון פנימי במשפט, הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

9. השאלה: במאמרה " _____ " הדן בקשר שבין אכילת בשר לאיכות השינה, הכותבת קובעת כי _____ שעתה של ארוחה בשרית _____ שעת השינה, הסיכויים לשינה נטולת הפרעות _____.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): במאמרה "**צמחונות – ערובה לשינה מתוקה**" הדן בקשר שבין אכילת בשר לאיכות השינה, הכותבת קובעת כי **ככל ששעתה של ארוחה בשרית רחוקה משעת השינה, הסיכויים לשינה נטולת הפרעות פוחתים**.

בתחילת המשפט הוצג שם המאמר – "**צמחונות – ערובה לשינה מתוקה**". משם המאמר משתמע כי צמחונים ישנים טוב יותר. בהמשך קובעת כותבת המאמר כי **ככל שאכילת בשר רחוקה משעת השינה קטן הסיכוי לשינה נטולת הפרעות, כלומר קטן הסיכוי לשינה טובה**. מכאן שאכילת בשר בסמוך לשעת השינה מגדילה את הסיכוי לשינה טובה. עם זאת, מכיוון שמשמו של המאמר משתמע כי דווקא צמחונים, כלומר מי שאינם אוכלים בשר, ישנים טוב, הרי שאין היגיון פנימי במשפט, ולכן התשובה נפסלת.

סימולציה 6 - הסברים לפרק 2 חשיבה מילולית

תשובה (2): במאמרה "חלומות פז – לא לצמחונים" הדן בקשר שבין אכילת בשר לאיכות השינה, הכותבת קובעת כי כאשר שעתה של ארוחה בשרית סמוכה מאוד לשעת השינה, הסיכויים לשינה נטולת הפרעות גדלים.

בתחילת המשפט הוצג שם המאמר – "חלומות פז – לא לצמחונים". משם המאמר משתמע כי אוכלי בשר ישנים טוב יותר מצמחונים. בהמשך קובעת כותבת המאמר כי ככל שאכילת בשר קרובה יותר לשעת השינה כך גדלים הסיכויים לשינה נטולת הפרעות, כלומר גדלים הסיכויים לשינה טובה. מכיוון שלפי כותבת המאמר אכילת בשר בסמוך לשעת השינה משפרת את איכותה, הרי שהגיוי לטעון כי מי שאינם אוכלים בשר, כלומר צמחונים, אינם יכולים ליהנות משינה טובה. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

10. השאלה: גן מחלת ההמוכרומטוזיס (עודף ברזל בדם) מצוי בגופם של כל בני האדם הלוקים במחלה. כשליש

מבני האדם נושאים גן זה בגופם, אולם רק בקרב כ-3% מהנשאים מתפתחת המחלה.

איזו מהטענות הנוגעת לגן המחלה, מסבירה באופן הטוב ביותר את הנתונים שלעיל?

פתרון: לפי הפסקה, שליש מהאנשים הם נשאים של גן אשר יכול לגרום למחלת עודף ברזל בדם, אך רק כ-3% מהם מפתחים את המחלה.

נעבור על התשובות המוצעות, ונבדוק מי מהן יכולה להסביר את הפער שבין מספר הנשאים למספר החולים במחלה:

תשובה (1): התפרצות המחלה גורמת לנוכחותו של הגן בגוף האדם

תשובה זו אינה נכונה. לפי הפסקה, שליש מבני האדם יש את הגן, אך רק 3% מהנשאים של הגן מפתחים את המחלה, מכאן לא ניתן להסיק כי המחלה היא שגורמת לנוכחות הגן בנשאים אלא להיפך. מכיוון ששליש מבני האדם הם נשאים של הגן אולם אצל רובם לא מתפתחת המחלה, הרי שלא המחלה היא שמביאה לנוכחותו של הגן.

תשובה (2): הגן הוא שגורם לנשא להיות בסיכון גבוה לחלות במחלות דם אחרות

התשובה אינה נכונה. בפסקה אין כל התייחסות למחלות דם אחרות, ולכן לא ניתן לקבוע האם הגן מעלה את הסיכוי לחלות במחלות דם אחרות. בכל מקרה הסבר זה אינו מסביר את הפער בין אחוז הנשאים של הגן לאחוז החולים במחלה.

תשובה (3): הגן הוא רק אחד הגורמים לעודף ברזל בדם, אולם המחלה לא תפתח ללא נוכחותו

זו התשובה הנכונה. לפי הפסקה, המחלה מתפתחת רק אצל 3% מהנשאים של הגן, כלומר נוכחותו של הגן אינה מספיקה כדי לגרום למחלה. מכאן משתמע כי ישנם גורמים נוספים בנוסף להימצאות הגן עצמו אשר גורמים להתפתחות המחלה.

תשובה (4): הימצאות הגן בגוף האדם גורמת תמיד לעודף ברזל בגוף, אולם רק חלק קטן מהנשאים של הגן חולים במחלה

התשובה אינה נכונה. לפי הפסקה רק 3% מהנשאים של הגן חולים במחלה של עודף ברזל בדם, כלומר נוכחות של הגן אינה גורמת בהכרח לעודף ברזל בגוף, ואפילו ברוב המקרים היא אינה גורמת לעודף ברזל.

תשובה (3).

סימולציה 6 - הסברים לפרק 2 חשיבה מילולית

11.

השאלה: חופית וספיר יצאו לטיול צפרות. בבוקר הן ערכו תצפית בחיפה, אך הצליחו לראות ציפורים מעטות בלבד. אחר הצהריים, הן ניסו את מזלן בשמי תל אביב, וראו ציפורים רבות. מכך הסיקו השתיים שעדיף לחפש אחר ציפורים בשעות אחר הצהריים, ולא בבוקר.

איזה מן הנתונים הבאים מחזק את מסקנתן?

פתרון: נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): דודתה של חופית, שהייתה צפרת מדופלמת, נהגה לתצפת רק בשמי תל אביב

תשובה זו אינה נכונה, שכן היא מספקת הסבר אחר למספר הציפורים המועט שנצפה באזור חיפה. אם דודתה של חופית, אשר היא צפרת מדופלמת, נהגה לתצפת רק בשמי תל אביב ניתן להניח ששמי תל אביב אכן טובים יותר אם ברצונך לתצפת אחר ציפורים, כלומר ייתכן כי הסיבה שחופית וספיר ראו ציפורים מעטות בשמי חיפה, אך מספר רב מהן בשמי תל אביב, נעוצה בכך שקל יותר לראות ציפורים באזור תל אביב, ללא שום קשר לשעה שבה הן חיפשו אחר הציפורים. הסבר חלופי זה מחליש את המסקנה, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): אוכלוסיית הציפורים מעל חיפה קטנה בהרבה מזו שבשמי תל אביב

תשובה זו אינה נכונה, שכן אם אוכלוסיית הציפורים בחיפה קטנה יותר מאשר בתל אביב, ייתכן שההסבר לכך שחופית וספיר צפו במעט ציפורים בחיפה נעוצה בעובדה זו, ולא בשעות שבהן הן חיפשו אחר הציפורים.

תשובה (3): על מנת לנסות ולפתות את הציפורים, חופית וספיר השתמשו במשקיות המשמיעות קולות שאינן חביבים על זני הציפורים בארץ

תשובה זו אינה נכונה. התשובה אינה מחזקת ואינה מחלישה את מסקנתן. חופית וספיר השתמשו במשקיות אשר משמיעה קולות שאינם חביבים על הציפורים במהלך התצפית בשתי הערים, ולכן נתון זה אינו יכול להסביר את ההבדלים בין כמויות הציפורים שנצפו בערים השונות.

תשובה (4): בעונה זו של השנה השמיים נוטים להתכנסות בשעות אחר הצהריים בעננים וערפל אשר משפיעים לרעה על הראות

זו התשובה הנכונה, שכן התשובה מחזקת את המסקנה. אם הראות אחר הצהריים פחות טובה בעונה זו של השנה, ולמרות זאת כאשר הן תצפתו בתל אביב, הן ראו יותר ציפורים, הרי שכל הנראה שעות אחר הצהריים הן שעות טובות יותר לתצפת על ציפורים. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

12.

השאלה: בפקולטה למשפטים באוניברסיטה גדולה נמצאו אצל מספר תלמידים עותקים גנובים של הבחינה המסכמת כשבוע לפני המבחן. עם היוודע דבר הגניבה אמרה דיקן האוניברסיטה: "מדובר בקומץ פירות באושים מתוך טנא מלא בפירות".

בדבריה הדיקן -

פתרון: לפי דברי הדיקן, מדובר ב"קומץ פירות באושים", כלומר מדובר במעט תלמידים רקובים, לא מוצלחים, כלומר הכוונה היא לתלמידים שגנבו את הבחינה. בהמשך היא אומרת "מתוך טנא מלא בפירות", כלומר רוב התלמידים בפקולטה מוצלחים וישרים. לסיכום: הדיקן המשילה את התלמידים שגנבו את הבחינה לפירות באושים, את יתר התלמידים לפירות שאינם באושים, ואת הטנא לכלל התלמידים בפקולטה.

תשובה (4).

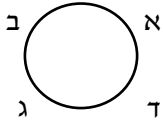
סימולציה 6 - הסברים לפרק 2 חשיבה מילולית

13. **השאלה:** 4 אנשים יושבים סביב שולחן עגול. ארבעת האנשים מתחלקים לשני זוגות, וברגע מסוים כל אדם מחליף מקום עם בן זוגו.

איזה מן הטענות הבאות נכונה **בהכרח** בעקבות חילוף המקומות?

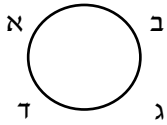
פתרון: זו שאלת כללים. על מנת למצוא איזו טענה נכונה בהכרח, נבדוק מצב אפשרי כלשהו ומי מהתשובות נכונה לפיו:

נניח שלפני החלוקה לזוגות ישבו הארבעה סביב השולחן באופן הבא:

נניח שהארבעה התחלקו לזוגות הבאים: א'+ב' ו-ג'+ד'

מכיוון שהשאלה מתייחסת להבדל בזהות השכנים של כל אחד מהאנשים, נבדוק מה אכן קורה מבחינה זו כאשר כל אחד מהם מחליף מקום עם בן זוגו.

לפני ההחלפה ישב א' ליד ב' ו-ד'. לאחר ההחלפה הוא יושב ליד אותם אנשים.

לפני ההחלפה ישב ב' ליד א' ו-ג'. לאחר ההחלפה הוא יושב ליד אותם אנשים.

לפני ההחלפה ישב ג' ליד ב' ו-ד'. לאחר ההחלפה הוא יושב ליד אותם אנשים.

לפני ההחלפה ישב ד' ליד א' ו-ג'. לאחר ההחלפה הוא יושב ליד אותם אנשים.

מכיוון שמצאנו שכל אחד מהאנשים נשאר לשבת ליד אותם אנשים בדיוק, הרי שהתשובה הנכונה היא תשובה (2).

תשובה (2).

14. **השאלה:** בהרצאה בנושא איכות הסביבה, הסביר המרצה לתלמידיו, כי אף על פי שזיהום האוויר במדינת חוליציה גבוה יותר מזיהום האוויר במדינות מפותחות, יש לקחת בחשבון שהמפעלים המזהמים היו קיימים בעבר במדינות המפותחות ונסגרו, וכי עיקר הייצור של המפעלים בחוליציה מוקדש למוצרים שיש להם ביקוש רב במדינות אלה.

איזה מהמשפטים הבאים מסביר בצורה הטובה ביותר את הרעיון מאחורי דבריו של המרצה?

פתרון: לפי דברי המרצה, מפעלים האחראים לזיהום בחוליציה נסגרו במדינות המפותחות, וכיום מפעלים אלה, שלא נסגרו במדינת חוליציה, מייצרים בעיקר מוצרים לאותן מדינות בהן סגרו את המפעלים. כלומר, בחוליציה מייצרים את אותם מוצרים שייצרו המפעלים שנסגרו בשל זיהום האוויר במדינות המפותחות עבור אותן מדינות מפותחות.

נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): המרצה מצר על כי ההשקעה הרבה של מדינת חוליציה בייצור מוצרים לייצוא לא סייעה לה להפוך למדינה מפותחת

התשובה אינה נכונה, שכן המרצה אינו מתייחס כלל לשאלה האם חוליציה היא מדינה מפותחת או לא, אלא רק לזיהום האוויר בה לעומת הזיהום במדינות מפותחות.

תשובה (2): הגורמים לירידת זיהום האוויר במדינות המפותחות ועליית זיהום האוויר במדינת חוליציה, זהים

זו התשובה הנכונה. זיהום האוויר בחוליציה נגרם בעקבות ייצור מוגבר של מוצרים להם יש ביקוש במדינות המפותחות השכנות לה. באותן מדינות מפותחות הייתה ירידה בזיהום האוויר בשל סגירתם של מפעלים שייצרו את אותם מוצרים. כלומר, בעקבות הרצון להביא לירידה בזיהום האוויר במדינות השכנות לחוליציה הופסק ייצור המוצרים, ובעקבות הפסקת הייצור שלהם חלה עלייה בייצורם בחוליציה בשל העלייה בביקוש מאותן מדינות שכנות.

סימולציה 6 - הסברים לפרק 2 חשיבה מילולית

תשובה (3): המפעלים במדינת חוליציה גורמים לזיהום אוויר ברמה כה גבוהה עד שהיא משפיעה גם על איכות האוויר במדינות המפותחות השכנות לה

התשובה אינה נכונה. אין בפסקה טענה המדינות המפותחות בפסקה הוצגו כדי להראות כי במדינות אלה הופסק הייצור של מוצרים מסוימים בשל זיהום האוויר שנגרם בזמן ייצורם, ואילו במדינת חוליציה ממשיכים לייצר את אותם מוצרים. לא נאמר כי זיהום האוויר בחוליציה משפיע על המדינות שסביבה.

תשובה (4): אוזלת ידה של ממשלת חוליציה היא האחראית לזיהום האוויר החמור במדינה

התשובה אינה נכונה. בפסקה אין כל התייחסות לממשלת חוליציה ולתפקידה בנושא זיהום האוויר הגבוה במדינה, אלא רק לזיהום האוויר הקיים במדינה, והמפעלים שגורמים לו.

תשובה (2).

15. השאלה: מיכל אמרה לאפרת שראתה את אחותה ואת אמה מטיילות בפארק. אפרת השיבה: לא ידעתי שגלי הייתה בפארק אתמול.

איזו מהטענות הבאות אינה אפשרית?

פתרון: מדבריה של מיכל ניתן להבין שני דברים: ייתכן כי מיכל ראתה בפארק את אחותה של אפרת ואת אמה של אפרת, וייתכן כי ראתה את אחותה שלה (אחותה של מיכל) ואת אמא שלה (אמא של מיכל). מדבריה של אפרת ניתן להבין כי שמה של האחות או של האם הוא גלי. מכאן, שגלי יכולה להיות אחותה של אפרת או של מיכל, אמה של אפרת או של גלי. עם זאת, בכל מקרה לא משתמע כי מיכל ואפרת הן אחיות.

תשובה (3).

16. השאלה: בגלל הליכי קבלת החלטות בדמוקרטיה, מקובל לחשוב שאי-אפשר לקיים שוויון פוליטי בלי עקרון הכרעת הרוב. אך הנחה זו אינה מחויבת המציאות. תארו לעצמכם, למשל, מנגנון של קבלת החלטות המכונה "הצבעת הגרלה". במנגנון כזה כל פרט מצביע עבור האפשרות העדיפה בעיניו, אבל במקום לספור את הקולות, בוחרים באופן אקראי באחד המצביעים והאפשרות שהצביע עבורה קובעת את החלטה שתתקבל. הליך כזה הוא שוויוני מפני שסיכויי של כל אחד מהפרטים להשפיע על התוצאה שווים, אך לא מתקיים בו עקרון הכרעת הרוב.

איזו מהטענות הבאות שלהלן היא הטענה המרכזית בפסקה שלעיל?

פתרון: לפי הפסקה, על אף שמקובל לחשוב כי בדמוקרטיה לא ניתן לקיים שוויון פוליטי ללא הכרעת הרוב, ההליך המכונה "הצבעת הגרלה" מוכיח כי ניתן לקיים שוויון כזה ללא הכרעת הרוב. וזאת מכיוון שבמקרה זה ההגרלה היא שוויונית ולכן מתקיים שוויון פוליטי.

נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): ייתכן מנגנון קבלת החלטות שיתבטא בו שוויון פוליטי ללא מנגנון של הכרעת הרוב, ולכן לעיתים עלינו לבחור באחד מהשניים

התשובה אינה נכונה, שכן לא נאמר בפסקה שעל מנת שיתקיים מנגנון קבלת החלטות יש לבחור בין אחד מהשניים: שוויון פוליטי או מנגנון הכרעת הרוב. לפי הפסקה יש מנגנון קבלת החלטות אחר שמבטיח שוויון פוליטי ללא מנגנון החלטות הרוב.

תשובה (2): גם אם בדמוקרטיה שוויון פוליטי כרוך במנגנון הכרעת הרוב, "הצבעת הגרלה" מראה לנו שהראשון אינו מחייב את השני

זו התשובה הנכונה. על פי הפסקה, ניתן לקיים שוויון פוליטי גם ללא הכרעת הרוב, כמו למשל ב"הצבעת הגרלה", שמראה כי שוויון פוליטי אינו מחייב את קיומו של מנגנון הכרעת הרוב.

תשובה (3): כשם שעיקרון הכרעת הרוב אינו בא לידי ביטוי בשיטת "הצבעת הגרלה", כך גם ייתכנו שיטות שבהן עקרון הכרעת הרוב יבוא לידי ביטוי בלי שיתקיים שוויון פוליטי

התשובה אינה נכונה. לא נאמר בפסקה כי ייתכנו שיטות נוספות בהן עיקרון הכרעת הרוב יתקיים ללא שוויון פוליטי, אלא רק שעיקרון הכרעת הרוב אינו חייב להתקיים בדמוקרטיה.

סימולציה 6 - הסברים לפרק 2 חשיבה מילולית

תשובה (4): ספירת הקולות, המזוהה עם מנגנון הכרעת הרוב, למעשה מיותרת על פי עקרון השוויון הפוליטי, ולכן אינה נחוצה בדמוקרטיה

התשובה אינה נכונה, שכן לא נאמר בפסקה כי ספירת הקולות מיותרת, אלא שניתן ליצור שוויון פוליטי גם ללא עיקרון הכרעת הרוב.

תשובה (2).

הבנת הנקרא (שאלות 17-23)

17. השאלה: מן הפסקה הראשונה עולה שתעלומת רוזטו _____.

פתרון: בתחילת הפסקה נכתב כי "מחקרים רבים מספקים לנו עצות כיצד לחיות חיים בריאים יותר, מאושרים יותר או נינוחים יותר." בהמשך נכתב: "תעלומת רוזטו" זכתה לשמה משום שסיפקה מענה אחד לכל אחד מהצרכים הללו. כלומר, מהפסקה עולה כי תעלומת רוזטו מספקת מענה לצרכים פיסיים וחברתיים.

תשובה (3).

18. השאלה: על פי הפסקה השנייה, מה היה המניע להקמת הכפר?

פתרון: בפסקה השנייה נכתב: "ראשוני המהגרים הקימו את הכפר עוד בסוף המאה התשע עשרה, לאחר שעמדו על קרבתו לאתר מחצבות צפחה – מקור הפרנסה העיקרי של משפחותיהם באיטליה מאות שנים." (שורות 5-6). כלומר, המניע להקמת הכפר היה הקרבה למחצבה שהייתה מקור הפרנסה של התושבים בעבר, האפשרות להמשיך לעבוד באותה עבודה בה עבדו המתיישבים לפני הגעתם לכפר.

תשובה (2).

19. השאלה: על פי הפסקה השלישית, מה עורר את סקרנותו של וולף?

פתרון: בשורות 14-15 נכתב: "באחת השיחות הבטלות עם רופא מקומי שטיפל בתושבי רוזטו, שמע ממנו כי רק לעתים נדירות הוא נתקל בעבודתו באדם מתחת לגיל שישים וחמש הסובל ממחלת לב. וולף הסתקרן..." כלומר מה שעורר את סקרנותו של וולף הייתה בריאותם יוצאת הדופן של תושבי הכפר.

תשובה (1).

20. השאלה: איזו מהשאלות הבאות אינה מקבלת מענה בפסקה השלישית?

פתרון: נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): מהו שיעור התמותה בעיירות סמוכות?

תשובה זו אינה נכונה, שכן השאלה מקבלת מענה בשורות 19-21, שם נכתב: "גם הניסיון לגלות את התשובה באזור הגאוגרפי העלה חרס; הרישומים הרפואיים של תושבי שתי העיירות הסמוכות הציגו תמונה עגומה: שיעורי התמותה שם ממחלות לב היו גבוהים פי שלושה מאלה שברוזטו..."

תשובה (2): מהו שיעור המחלות בקרב המהגרים מאותו הכפר שאינם מתגוררים בכפר?

תשובה זו אינה נכונה, שכן השאלה מקבלת מענה בשורות 18-19, שם נכתב: "לשם כך איתר תושבים של הכפר שהתיישבו באזורים אחרים בצפון אמריקה, אך שיעור התחלואה שלהם היה דומה לממוצע הלאומי."

תשובה (3): מהי התעלומה?

התשובה אינה נכונה, שכן היא מקבלת מענה בפסקה. לפי הפסקה, לא ברור מדוע תושבי הכפר רוזטו בריאים בצורה יוצאת דופן ביחס לשאר האוכלוסייה במדינה. מכאן שהתעלומה היא מדוע תושבי הכפר בריאים כל כך.

סימולציה 6 - הסברים לפרק 2 חשיבה מילולית

תשובה (4): מהי הסיבה למצבם הבריאותי של התושבים?

זו התשובה הנכונה, שכן היא אינה מקבלת מענה בפסקה. לאורך הפסקה מוזכר מצב בריאותם החרוג לטובה של תושבי הכפר, וכן צוינו ניסיונות מחקר שנעשו על ידי וולף כדי לבדוק מה גורם לכך, אך בשום מקום בפסקה לא צוינה הסיבה לכך.

תשובה (4).

21. השאלה: מממצאיו של וולף (שורות 15-16) ניתן ללמוד כי -

פתרון: בפסקה השלישית נכתב כי וולף ניסה להבין מה גורם למצב בריאותם הטוב של תושבי רוזטו, וזאת בעקבות שיחה עם רופא מקומי שאמר לו כי "רק לעיתים נדירות הוא נתקל בעבודתו באדם מתחת לגיל שישים וחמש הסובל ממחלות לב". בהמשך נכתב כי הדבר הראשון שבדק הוא הרגלי החיים והאכילה של התושבים, אך גילה שאחוז גדול מהקלוריות שהם צורכים מקורה בשומנים וכי התושבים העדיפו יין על פני כל משקה אחר. ממילת הקישור – אך, ניתן להסיק כי התשובה לא נמצאה בדרך הזו, כלומר שצריכת שומנים ושתיית יין הם כנראה מהוות מקור ידוע למחלות לב לפי הרפואה, ולכן התשובה לא נמצאה בעזרתם.

תשובה (4).

22. השאלה: מהמילה "כצפוי" (שורה 29) ניתן להבין כי -

פתרון: בפסקה האחרונה כתוב: " באחד המחקרים, שנמשך לא פחות מחמישים שנה, התברר, כצפוי, כי ככל שתושבי רוזטו התרחקו מהמורשת החברתית האיטלקית שלהם ואימצו את מאפייני החברה האמריקאית, עלו בכפר שיעורי התחלואה..." (שורות 28-30) מכאן שמשתמע שהחוקרים ציפו לגלות שככל שבני הכפר אימצו אורח חיים אמריקני הם יהפכו חולים יותר.

תשובה (2).

23. השאלה: על פי הקטע, מה ההבדל בין "תעלומת רוזטו" ל"אפקט רוזטו"?

פתרון: תעלומת רוזטו מוצגת בתחילת הקטע. לפי הנאמר בקטע, תעלומת רוזטו היא תעלומת בריאותם יוצאת הדופן של תושבי הכפר רוזטו. אפקט רוזטו מוצג בסוף הפסקה הרביעית ותחילת הפסקה האחרונה: "במילים פשוטות, מי שחי ברוזטו במחצית הראשונה של המאה העשרים לא היה יכול לחוש בדידות או קנאה. התופעה, שזכתה לכינוי 'אפקט רוזטו'..." (שורות 26-28) כלומר אפקט רוזטו הוא התופעה בה אנשים בריאים מאוד בעקבות המצב החברתי והרגלי חיים, והוא התגלה בעקבות המחקר על תושבי הכפר. נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): התעלומה היא על שם הכפר האמריקאי בעוד האפקט הוא על שם הכפר האיטלקי

התשובה אינה נכונה, שכן האפקט אינו על שם הכפר האיטלקי. הכפר האיטלקי המוזכר בקטע הוא הכפר ממנו הגיעו תושבי הכפר רוזטו שעל שמם נקראה התעלומה.

תשובה (2): מדובר בשני מונחים המתייחסים לאותה תופעה ואין הבדל ממשי ביניהם

התשובה אינה נכונה, שכן המונח "תעלומת רוזטו" מתייחס לתעלומת בריאות תושבי הכפר רוזטו, ואילו התופעה קרויה על שם המחקר שהתבצע על הכפר.

תשובה (3): להבדיל מהתופעה, את האפקט לא ניתן לחקור בכלים מדעיים

התשובה אינה נכונה, שכן האפקט הוא מה שהתגלה בעקבות המחקר המדעי על תושבי הכפר. מכאן שניתן לחקור את האפקט בכלים מדעיים.

תשובה (4): התעלומה היא שהביאה למחקר בעוד האפקט מתאר את תוצאותיו

זו התשובה הנכונה, שכן בעקבות תעלומת בריאותם של תושבי הכפר רוזטו החלו חוקרים לחקור מה הגורם לתעלומה, ובעקבות מחקר זה התגלה "אפקט רוזטו".

תשובה (4).